

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

Sidonnaisuudella tarkoitetaan mahdollista eturistiriitaa. Eturistiriita puolestaan tarkoittaa olosuhteista syntyvää riskiä sille, että luottamushenkilön tai viranhaltijan ensisijaiseen tavoitteeseen tehdä objektiivinen päätös vaikuttaa toissijainen tavoite, esimerkiksi oma tai läheisen hyöty. Sidonnaisuuksien ilmoittamisten tarkoituksena on päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden edistäminen sekä hallinnon riippumattomuuden ja puolueettomuuden turvaaminen.

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen perustuu vapaaehtoisuuteen eli suostumukseen. Luottamushenkilöön tai viranhaltijaan, joka kieltäytyy ilmoittamasta sidonnaisuuksia, ei voida kohdistaa toimenpiteitä, vaikka seurakunta olisi tehnyt päätöksen sidonnaisuuksien ilmoittamista koskevasta käytännöstä.

Ilmoitettavat sidonnaisuudet:

1. Johtotehtävät ja luottamustoimet Sidonnaisuusilmoitus suositellaan tehtäväksi luottamushenkilön tai johtavan viranhaltijan johtotehtävistä tai luottamustoimista elinkeinotoimintaa harjoittavassa yrityksessä tai muussa yhteisössä. Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa. Yritysten ja muiden ammatti- ja liiketoimintaa harjoittavien yhteisöjen johtotehtävistä ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat ainakin toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan tehtävä. Ilmoitettavilla luottamustoimilla tarkoitetaan puolestaan yrityksen tai muun yhteisön toimielimen jäsenyyttä lähinnä yrityksen hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenyyttä. Ilmoituksen perusteena on yhteisön harjoittama elinkeinotoiminta. Siten henkilön toimiminen esimerkiksi asunto-osakeyhtiön hallituksessa ei ole ilmoitettava tieto.

2. Merkittävä varallisuus Sidonnaisuusilmoitus suositellaan tehtäväksi lähtökohtaisesti sellaisesta omaisuudesta ja omistusosuuksista, jotka on hankittu liike- tai sijoitustoimintaa varten. Sellaista omaisuutta tai omistusosuutta, jota ei ole hankittu tällaista tarkoitusta varten, ei tarvitse ilmoittaa. Ilmoituksen piiriin ei siten kuuluisi henkilön tai hänen käytössään oleva tavanomainen asunto tai vapaa-ajan kiinteistö. Sellaista osakkeenomistusta tai muuta omistusta, joka antaa yli 20 prosentin äänivallan, pidetään sidonnaisuuksien ilmoittamisen kannalta merkittävänä. Sekä välittömät että välilliset omistukset (esimerkiksi yhtiön tai kuolinpesän kautta) suositellaan ilmoitettavaksi. Ilmoittaa tulisi omistuksen laatu ja kohde sekä omistusosuus. Ilmoitusta ei ole tarpeen tehdä talletuksista eikä rahasto-osuuksista. Myös velat, takaukset ja muut vastuut, jotka on otettu liike- tai sijoitustoimintaa varten, suositellaan ilmoitettavaksi. Velkaa tai muuta sitoumusta, jota ei ole otettu tällaista toimintaa varten, ei tarvitsisi ilmoittaa. Siten sidonnaisuusilmoitusta ei tarvitsisi tehdä esimerkiksi asunto-, auto- tai muusta lainasta, jos lainan ottaminen ei liity liike- tai sijoitustoimintaan. Ilmoitettavan velan tai muun vastuun osalta ilmoituksessa tulisi ilmetä velan suuruusluokka ja peruste.

3. Muut sidonnaisuudet Myös henkilön yhdistys- tai säätiötoiminnalla saattaa olla merkitystä päätöksenteon puolueettomuuden arvioinnissa. Sellaiset sidonnaisuudet, joilla voidaan objektiivisesti arvioiden olevan merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa, suositellaan ilmoitettavaksi. Tällaisia sidonnaisuuksia voivat olla esimerkiksi osuuskunnan luottamustoimet, kunnalliset luottamustehtävät, toimiminen yhdistyksen toiminnanjohtajana tai puheenjohtajana, johtotehtävät sellaisissa kristillisissä yhdistyksissä ja säätiöissä, joille myönnetään avustuksia verovaroista, sekä oman elinkeino- tai ammattitoiminnan harjoittaminen.

Suosittelavaa on, että seurakunta (jäljempänä rekisterinpitäjä) pitäisi sidonnaisuusilmoituksista erillistä rekisteriä, johon tallennettaisiin luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden ilmoittamat sidonnaisuustiedot. Vapaaehtoisista ilmoituksista muodostuisi henkilörekisteri, jota

koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) säädetyt ja tietosuojalaissa (1050/2018) säädetyt velvoitteet. Rekisterinpitäjällä olisi tietosuojasetuksen nojalla oikeus käsitellä sidonnaisuusrekisterissä ainoastaan sidonnaisuuksien ilmoittamista koskevan tarkoituksen näkökulmasta tarpeellisia tietoja. Rekisterinpitäjä ei siten voi ottaa sidonnaisuusrekisteriin tietoja sidonnaisuusnäkökulmasta epärelevanteista seikoista, vaikka tällaisia tietoja olisi ilmoitettu. Rekisterinpitäjän on siten arvioitava, mitkä tiedot ovat sidonnaisuuksina ilmoitettavia tietoja. Sidonnaisuusilmoituksiin saattaa sisältyä myös salassa pidettävää tietoa. Salassa pidettäviä tietoja tai tarpeettomia henkilötietoja ei tule julkaista yleisessä tietoverkossa. Sidonnaisuuksia koskevat muutokset ja täydennykset tulisi välittömästi tallentaa sidonnaisuusrekisteriin. Sidonnaisuusrekisteriin tehdyt muutokset viedään toimielimelle tiedoksi samassa aikataulussa kuin uusien ilmoitusten vuoksi täydennetty rekisteri eli esimerkiksi kerran vuodessa. Sidonnaisuusilmoituksia vastaanotettaessa rekisteröityjä tulee informoida tietosuojasetuksen 13 artiklan mukaisesti muun muassa oikeudesta peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa sekä suostumuksen peruuttamisen vaikutuksista.

Sidonnaisuusilmoituksessa annetut tiedot ovat julkisia, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Tietojen tallentaminen yleisön saataville tietoverkkoon edellyttää ilmoituksen antajan suostumusta. Salassapidettävää tietoa taikka tarpeettomia henkilötietoja ei tällöinkään tule viedä yleiseen tietoverkkoon. Sidonnaisuustiedot tulee poistaa rekisteristä ja yleisestä tietoverkosta luottamustoimen tai virkasuhteen päätyttyä tai ilmoittajan pyynnöstä taikka tämän peruuttettua suostumuksensa. Myös alkuperäinen sidonnaisuusilmoitus ja sen muutokset tulee hävittää, jollei arkistonmuodostussuunnitelmassa ole toisin määrätty. Jos sidonnaisuusilmoituksen antanut peruuttaa suostumuksensa, on myös sidonnaisuusilmoitus hävitettävä välittömästi.